

7.Щербина О. А. Швидке створення облікових записів студентів та їх реєстрація в курсах платформи Moodle 2 / О. А. Щербина // Інформаційні технології в освіті: Збірник наукових праць, № 23. – Херсон. Вид. Херсонськ. держ. унів-ту, 2015. – С. 79-89, DOI: 10.14308/ite000538 / Shcherbyna O. A. Shvydke sozdanyya oblikovikh zapisiv studentiv ta yikh reestratsiya v kursakh Platformy Moodle 2 (Quickly create accounts for students and their registration in the courses of Moodle 2 platform) / O. A. Shcherbyna // Informatsiyni tekhnolohiyi v osviti: Zbirnyk naukovykh prats', № 23. - Kherson. Vyd. Khersons'ka. derzh. univ-tu, 2015. - S. 79-89, DOI: 10.14308 / ite000538. [in Ukrainian]

8.Moodle [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Moodle> / Moodle [Elektronnyu resurs]. - Rezhym dostupu do resursu: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Moodle>. . [in Ukrainian]

Дата надходження статті: «31» жовтня 2016 р.

Стаття прийнята до друку: «17» листопада 2016 р.

**Рецензенти:**

Задорожна І. – доктор педагогічних наук, професор

Косович О. – доктор філологічних наук, доцент

**Ференчук Ірина** – аспірантка кафедри практики англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, e-mail: [ferenchuk1@gmail.com](mailto:ferenchuk1@gmail.com)

**Ferenchuk Iryna** – postgraduate student of english language practice department of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, e-mail: [ferenchuk1@gmail.com](mailto:ferenchuk1@gmail.com)

*Цитуйте цю статтю як:*

Ференчук І. Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів / Ірина Ференчук // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 21. – С. 169–174.

*Cite this article as:*

Ferenchuk I. Use of Means of Information and Communication Technologies for Formation of the German Competence in Reading Mass Media Texts in Future Philologists, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 21, pp. 169–174.

УДК 378.034:398.2 (045)

**НЕЛІНА ХАМСЬКА,**

*кандидат педагогічних наук, доцент*

*(Україна, Вінниця, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського)*

**NELINA KHAMSKA,**

*candidate of pedagogical sciences, assistant professor*

*(Ukraine, Vinnytsia, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyyu State Pedagogical University)*

**[orcid.org/0000-0001-5567-9266](https://orcid.org/0000-0001-5567-9266)**

**Формування моральних якостей майбутнього вчителя засобами притч**

**The Forming of Moral Qualities of Future Teacher by Means of Parables**

У статті висвітлюється методика формування моральних якостей майбутнього вчителя у процесі вивчення циклу педагогічних дисциплін засобами притч; уточнено і розширено наукові уявлення про роль притч у формуванні моральної свідомості, моральних почуттів та поведінки студентської молоді; наведені приклади використання притч у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя. Висвітлено методику використання притч з формування моральних якостей майбутнього вчителя під час вивчення циклу педагогічних дисциплін. Охарактеризовано етапи формування моральних цінностей майбутнього педагога засобами притч (на рівні обміну інформацією); формування ціннісного ставлення до інших (на основі діалогу); використання набутого морального досвіду у професійній діяльності майбутнього педагога (під час педагогічної практики), що забезпечило стійкість моральних переконань, орієнтацій та установок.

**Ключові слова:** мораль, моральне виховання, притча, виховний потенціал притч, притча як засіб виховного впливу.

*The article highlights the parables' educational potential, it clarifies and expands the scientific understanding of the parables' role in the moral consciousness formation, moral feelings and adolescent students' behavior formation, the examples that prove the effectiveness of the parables usage in the future*

*teachers' professional preparation are given.*

*The methodology of the parables usage for the moral qualities of the future teacher's formation in the process of pedagogical disciplines' studying is also highlighted. The concept of symbolic and context studying as an effective method of the future teacher's moral qualities formation by means of parables is grounded. The stages of the future teacher's moral qualities formation by means of parables are characterized (on the level of information exchange); valuable attitude to others formation (on the dialogue basis); the usage of the acquired moral experience in the future teacher's professional occupation (in the process of pedagogical practice), that guaranteed the stability of moral believes, understandings and aims.*

*The author explains the peculiarities of parables usage in the educational process: the participants' preparation for the parable perception; parable's narration; parable's discussion – problem setting, key episodes analyses, the system of questions and answers building, comparative analyses leading and summarizing of some images and plots, motivation and logical explanation of the revealed differences, conclusions' formation.*

*The article summarizes the idea that parables' usage in the educational and upbringing process ensures future teacher's valuable life guidelines formation and his valuable attitude to other people; it activates the interest to the process of moral experience gaining and striving for sharing it with other people; it develops the ways of moral behaviour mastery.*

**Key words:** *ethics, moral education, the parable, the parable as a means of educational influence, parables' educational potential.*

*Постановка проблеми у загальному вигляді...* Актуальність морального зростання майбутнього вчителя підсилюється новими підходами до побудови освітнього процесу сучасної української школи.

У проекті концепції «Нової української школи» зазначається, що виховний процес є невід'ємною складовою усього освітнього процесу і має орієнтуватися на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей).

Для створення такої школи необхідна нова генерація учителів зі сформованими моральними якостями, які були б здатні організувати життя в ній за моделлю поваги прав людини, демократії, підтримки добрих ідей. Ключовим виховним елементом є приклад учителя, який покликаний захопити дитину створенням атмосфери довіри, дружелюбності й доброзичливості, взаємодопомоги і взаємної підтримки при виникненні труднощів у навчанні та повсякденному житті.

*Аналіз досліджень і публікацій...* У галузі педагогіки проблематику морального виховання студентської молоді досліджували І. Бех, Л. Бурдейна, І. Ковальчук, Н. Курзова, А. Лаптенко, О. Матвієнко, Н. Молодиченко.

*Формулювання цілей статті...* Мета статті – висвітлення методики формування моральних якостей майбутнього вчителя у процесі вивчення циклу педагогічних дисциплін засобами притч.

*Виклад основного матеріалу...* У філософській, психолого-педагогічній літературі мораль розглядається як одна із форм суспільної свідомості – система уявлень, поглядів, ціннісних орієнтацій, норм, слугує регулятором людських стосунків. Із її сутності випливають завдання морального виховання студентів – формування свідомості на засадах моралі (переконавання, цінності, оцінка), моральних почуттів та поведінки. Реалізація вищезазначених завдань – це єдиний процес, ознакою якого є сформованість високоморальної, духовно багатой людини нового світу.

У сучасних умовах формування моральних якостей майбутнього педагога має розглядатися з позицій суб'єкт-суб'єктної взаємодії, ціннісного ставлення його до людини. Крім того, сучасному вищому навчальному закладі вкрай необхідні нові методи, засоби впливу, які були б зорієнтовані на майбутнього фахівця, впливали б із його реальних інтересів і потреб, стимулювали б прояви його особистості, дозволяли б реалізувати свою «самість».

Як свідчать наукові дослідження та практика, студентство не завжди піддається прямому виховному впливу, інколи навіть не сприймає його. Прийнятнішим для молоді є непрямий вплив, звернення не до правил, а до почуттів. Як стверджував Жан-Жак Руссо, все, що відчуте – те сприйнято. Якщо в свідомості студента на основі почутого буде виникати образ родини, рідної оселі й материнської мови, землі-годувальниці, тоді це торкнеться її душі, викличе глибокі людські почуття і переживання, засіє зернини добра, «кришталевій чесності й людяності, світлої духовності, сердечної любові до дітей, духу Матері-України» [5, с.131].

Опосередкованим засобом впливу на особистість майбутнього педагога є притча, що може результативно впливати на рівень його морального розвитку. Роль притч у формуванні особистості висвітлено у працях, С. Карпенчук, Н. Пезешкіана, В. Сухомлинського, Л. Туріщевої.

В українському літературознавстві притчу використовували М. Грушевський, М. Драгоманов, І. Франко, О. Потебня, М. Зеров. У їх творах яскраво є думка про те, що притчу відносять до жанру повчальної алегоричної оповіді, у якій весь зміст підпорядкований моральній настанові (повчанню). Виховна роль притчі випливає з її мети. Вона повинна змусити людину замислитись над своїм життям, над взаєминами з товариством і навколишнім світом, обрати вірний шлях у житті, навчитись із розумінням ставитися до будь-якого, навіть неприємного явища або події.

Роль притч у моральному вихованні молоді яскраво простежується у їх функціях: функція дзеркала – за допомогою притч людина може порівняти свої думки й переживання з тим, про що розповідається у них і сприйняти те, що наразі відповідає власним психічним структурам; функція моделі – як відомо, притчі – це моделі, отже вони допомагають учитись за допомогою моделі: дають можливість людині по-різному інтерпретувати зміст притчі, подій, викладених в них, зіставити цей зміст із власною ситуацією; функція опосередкування – притча стає своєрідним захисним буфером, що дозволяє учасникам висловити свої думки через власне розуміння притчі; функція зберігання досвіду – легко запам'ятовуються, й оскільки пов'язані з досвідом, допомагають зберігати його; функція носія традицій – історії та притчі спрямовують думку за межі індивідуального життєвого обрію й передають естафету думок, міркувань, асоціацій далі; притча як помічник у поверненні на більш раніші етапи індивідуального розвитку – їх використання допомагає зняти напруженість у групі, атмосфера стає теплішою, також слід зазначити, що притчі звернені до інтуїції та фантазії [13, с. 24].

Використання притчі передбачає роботу на ціннісному рівні. Саме звернення до притчі дозволяє підживити душу людини добром, створюючи ресурс протистояння злу і хаосу. Притча може допомогти студенту накопичувати «душевний» матеріал, формувати і уточнювати уявлення про важливі життєві цінності, вчинки, дії.

У кожній притчі є свій «фокус», «чарівний ключик», за допомогою якого можна впізнати зміст і спрямування думки. Найчастіше він відкривається тільки наприкінці. У притчі, на відміну від байки, персонажі діють не в умовних, а в конкретних життєвих ситуаціях, що є надзвичайно актуальним для молоді. Зазвичай вони безіменні – «якась людина», «якийсь цар», «одна жінка», «один селянин», «батько і син». Тобто людина чи інша істота існують «взагалі», узагальнено, бо головне в притчі не персонажі, а їхні слова та дії. Часто аналогія лежить в основі притчевої алегорії, інакомовлення. У цьому жанрі широко застосовується і уособлення. Значну роль у композиції притч відіграють монологи, діалоги, риторичні запитання, які спрямовані на те, щоб викликати реакцію слухача, спонукають його замислитись над поставленою проблемою.

Формування моральних якостей майбутнього педагога засобами притч може ефективно здійснюватися у процесі вивчення циклу педагогічних дисциплін та під час різних видів практики (пропедевтичної, інструктивно-методичної, позашкільної, виробничої).

Моральне зростання майбутнього педагога забезпечується у процесі знаково-контекстне навчання (А. Вербицький). Автором концепції обґрунтовано її соціокультурний аспект, відтворюваний різними формами діяльності і спілкування. Проходячи три фази діяльності (навчальна, квазі-професійна, професійна) майбутній учитель засвоює зміст професійної діяльності, зокрема і зміст моральних цінностей. Можна простежити логічну послідовність усвідомлення моральних понять таким чином: на лекціях, практичних заняттях студент засвоює інформацію про те чи інше поняття, а її застосування, що проходить під час педагогічної практики, опосередковується думкою, що і забезпечує її осмисленість. Тобто здійснюється подвійний перехід від інформації до думки, а від думки до дії (Л. Бурдейна). Варто зазначити, що викладач під час занять перебудовує моральний досвід роботи студента таким чином, що простежується система його зв'язків із учасниками майбутньої педагогічної діяльності. При цьому важливо створити умови для того, щоб студент здійснив моральний вибір у реальних ситуаціях педагогічної діяльності.

Розвиток моральних якостей особистості майбутнього вчителя засобами притч здійснювалося в декілька етапів:

- формування моральних цінностей майбутнього педагога (на рівні обміну інформацією);
- формування ціннісного ставлення до інших (на основі діалогу);
- використання набутого морального досвіду у професійній діяльності майбутнього педагога (під час педагогічної практики), що забезпечує стійкість моральних переконань, орієнтацій та установок.

На першому етапі проектується навчальна діяльність студента на поглиблення, розширення пізнавального, оцінювального та орієнтувального аспекту проблематики моральних цінностей засобами притч. З цієї метою студенти виконують проблемно-комунікативні завдання спрямовані на пошук притч змісту моральної проблематики. Наприклад:

- Віднайдіть і поясніть 3–4 притчі присвячені проблемам моралі.
- Опишіть особливості категорії мораль, моральний вчинок, моральна поведінка.

– На основі опрацювання психолого-педагогічної літератури складіть характеристику моральної особистості.

– Підготуйте відеопритчі або опишіть притчі, зміст яких відображав проблематику моральності особистості (аморальні вчинки).

Під час вивчення теми «Учитель як організатор педагогічного процесу» використовується притча про маленького ліхтарника, яка яскраво демонструє провідну роль учителя – відданність справі, дітям.

*У ті часи, коли ліхтарі запалювали вогнем, по вулицях кожен вечір ходили ліхтарники та приносили світло в кожен провулочок.*

*Тоді жив маленький ліхтарник. Був він низенького зросту, найзвичайніша, ні чим не примітна людина.*

*Щовечора він ходив по провулках та освітлював їх. Запалюючи ліхтарі, він чиркав сірником по підшві свого черевика, і кожна темна вуличка загоралася жовтуватими кольорами ліхтарів. Проте, кожен раз, чиркаючи сірником по підшві, і без того маленький ліхтарник, зменшувався в зрості.*

*Чолов'яга цей був тихий та непомітний. Сім'ї у нього не було, адже усе своє серце, усю свою душу він віддав улюбленій справі. Люди, що жили поруч, не знали про нього нічого, та й називали ледарем. А діти насміхалися, обзиваючи карликом. Саме тому ліхтарник вирішив виходити на вулицю тільки вечорами, щоб запалювати ліхтарі. А після милувався наодинці нічним зоряним небом та писав прекрасні вірші, які нікому не показував.*

*Одного разу до нього підійшов незнайомец і запитав:*

*- Як ти можеш так жити? Адже ти так зовсім зникнеш! Ти для людей не шкодуєш і життя, а натомість отримуєш лише образи. Не справедливо це!*

*На що ліхтарник йому відповів:*

*- Якщо я не буду запалювати ліхтарі, то люди залишаться без світла. А як же вони без світла? Якщо хтось вночі піде по темній вулиці, хіба він дійде до дому? Так і буде блукати, допоки не настане ранок. Хіба це справедливо? А от буде на вулицях світло, то й людина дістанеться до дому. А в глибині душі «спасибі» скаже, і мені спокійніше буде.*

*Так і продовжував маленький ліхтарник запалювати ліхтарі, чиркаючи сірником по підшві і зменшуватися доти, поки і зовсім не зник. Ніхто й не помітив, що не стало маленького ліхтарника, проте всі помітили, що вечорами на вулицях стало темно.*

Ось так і справжній вчитель, наче той ліхтарник, запалює світло в душах дітей, тим самим освітлює весь навколишній світ. Але, якщо немає ось цього справжнього вчителя, то й нікому запалити ліхтар. І світ від того стане темніший!».

Під час вивчення теми з педагогіки «Основні напрями виховання» – моральне, національне, патріотичне, доцільним є використання притч, відповідного змісту. На таких заняттях зосереджується увага студентів не лише на засвоєння основних моральних принципів, а й на формування моральної поведінки, проін'ятої такими моральними якостями як патріотизм, відповідальність, дисциплінованість, любов до праці, людська гідність, повага, вдячність, милосердя, емпатійність. Студенти готують притчі, які можуть формувати уявлення про добро і зло, моральну свідомість, почуття, мотивацію до моральних учинків, та корегувати поведінку.

Під час пропедевтичної практики за змістовим модулем «Виховна діяльність учителя» студенти виконують завдання наступного змісту: підготувати і провести фрагмент виховного заходу (5хв.) з використанням методу переконання для реалізації одного з таких виховних завдань: довести цінність таких моральних норм як працелюбство, альтруїзм, чесність, толерантність, відповідальність, доброзичливість, милосердя тощо; спонукати учнів до самовдосконалення; переконати учнів у важливості навчання, викликати інтерес до вивчення науки; переконати у важливості охорони навколишнього середовища. Для виконання цих завдань зазвичай студенти застосовують такий засіб як притчі.

Для ефективного використання притч студенти дотримуються певних етапів роботи над притчею:

– дотекстовий етап - вступне слово викладача, налаштування учасників на сприйняття притчі;

– зачитування притчі – бажано відтворювати притчу не читаючи, а розповідаючи, користуючись текстом, важливо мати в полі зору всіх учасників, намагатись емоційно відтворити притчу, викликавши у слухачів співпереживання з героями притчі;

– післятекстовий етап – обговорення притчі: яка мораль притчі, чи згодні з вчинком дійових осіб, як вчинили б, якщо були б у такій ситуації, висловлення власних думок щодо притчі, в чому полягає повчання, що висміюється, що прославляється в притчі, порівняння сюжетів, постановка проблеми, аналіз ключових епізодів, побудова системи запитань і завдань, проведення порівняльного аналізу та узагальнення кількох образів і сюжетів, мотивування і логічне

пояснення виявлених відмінностей, формулювання висновків [6].

Прикладом може слугувати притча «Урок метелика», яку підготувала студентка Богдана Р., переконуючи в тому, що життєвий успіх людини приходить через долання труднощів, перешкод, і як результат – людина стає самостійною, наполегливою, рішучою, що і є необхідним для становлення особистості моральної.

*«Одного разу в коконі з'явилася маленька цілина. Людина, яка випадково проходила повз, досить довгий час стояла і спостерігала, як через цю маленьку цілину намагаться влізли метелик. Пройшло багато часу, метелик начебто покинув свої зусилля, а цілина залишалася усе такою ж маленькою. Здавалося, метелик зробив усе що міг, і що сил у нього більше не залишилося.*

*Тоді людина вирішила допомогти метелику, і взявши ножа розрізала кокон. Метелик у той же час вийшов з нього, але його тільки було слабке та немічне, а крила були прозорими й ледь рухалися.*

*Людина продовжувала спостерігати, очікуючи, що ось-ось крила метелика розправляться й зміцніють, і він полетить. Але цього не сталося! Решту життя метелик волочив по землі своє слабке тільки, свої нерозправлені крила. Він так і не зміг літати.*

*А все через те, що людина, бажаючи йому допомогти, не розуміла того, що зусилля, які необхідно докласти, щоб вийти через вузьку цілину кокона, необхідні метеликові, щоб рідина з тіла перейшла в крила й щоб він зміг літати. Життя змушувало метелика із зусиллями залишити оболонку, щоб надалі він міг рости й розвиватися.*

*Іноді саме зусилля необхідне нам у житті. Якби нам дозволено було б жити, не зустрічаючись із труднощами, ми були б обділені. Ми не змогли б бути такими сильними, якими є зараз. Ми ніколи не змогли б літати.*

*Я просив сил...*

*А життя дало мені труднощі, щоб зробити мене сильним.*

*Я просив мудрості...*

*А життя дало мені проблеми для вирішення.*

*Я просив багатства...*

*А життя дало мені мозок і мускули, щоб я міг працювати.*

*Я просив можливість літати...*

*А життя дало мені перешкоди, щоб я їх переборював.*

*Я просив любові...*

*А життя дало мені людей, яким я міг допомагати в їхніх проблемах.*

*Я просив благ...*

*А життя дало мені можливості.*

*Я не отримав нічого з того, про що просив. Але я одержав усе, що мені було потрібно».*

На наступному етапі процес морального становлення майбутнього фахівця засобами притч під час вивчення циклу педагогічних дисциплін здійснювався у процесі діалогового спілкування.

Діалогічність спілкування забезпечує живе спілкування між учасниками, в якому проявляється система ставлень до навколишнього світу, до себе, до навколишніх людей. Ця форма спілкування є шляхом пізнання один одного та зміни ставлень особистості до інших як невід'ємної залежності «Я – інший».

Успішною умовою морального становлення студента в навчальній діяльності є те, що у процесі діалогу зміст притч носить проблемний характер, надає інформації морального змісту, спирається на раніше засвоєний досвід, аналізується та оцінюється.

Діалогічність навчання забезпечувалась під час розгляду притчі «Матері свої діти – найкращі» на практичному занятті «Проблеми сімейного виховання» з навчальної дисципліни «Методика виховної роботи».

*«Була собі сова. І вивела вона дітей - таких витрішкуватих лапатах, та так-то вона ними втішається: «Ох, ви ж мої окатенькі! Ох, ви ж мої чубатенькі! Ох, ви ж мої лапатенькі! От летить вона з гнізда, щоб пошукати їм поживку, бо все роти роззявляють, їсти хочуть. Летить і зустрічає вона орла.*

*– Куди це ти, орле, летиш? - питає сова.*

*– Та куди ж!.. На здобич. Може, що знайду, яких пташенят абоцо, то й поживлюся. Злякалася сова, починає просити:*

*– Орле сизокрилий! Прошу тебе: не поїж моїх дітей, не чіпай їх! Благаю тебе!*

*І так-то вже просила, що орел зглянувся та й каже:*

*– Ну, добре! Не буду вже займати твоїх дітей. Тільки скажи ж | мені, які там твої діти, щоб я мав якусь ознаку, то й не зачеплю їх.*

*– Та яку ж ознаку? - відказує сова. - Як побачиш самих найкращих пташенят, ото й будуть*

мої!

- Ну, добре! - погодився орел.
- Як ви думаєте, як закінчилась притча?
- Як гадаєте, орел дотримав своє слово?
- А зараз послухайте як закінчилась притча:

*Полетів. І поїв найпоганіших, які були в гаю. Коли вертається сова, аж то якраз її дітей поїв орел!..».*

Висновок: Сліпа любов губить.

Завдання амотивно-оцінного змісту забезпечують вплив на емоційну сферу особистості. Наприклад, притча «Склянка молока», яку використала студентка Марія Б. під час заняття «*Методи виховного впливу*» з навчальної дисципліни «*Методика виховної роботи*».

*«Підліток – сирота був дуже бідний. Щоб заробити на хліб він розносив дрібні товари по домівках. Одного разу в нього не залишилося ні копійки. Страждаючи від голоду, він вирішив зайти в найближчий будинок і попросити їжі. Йому було жахливо ніяково, але коли він підійшов до будинку, ним опанувало почуття рішучості: відмовлять чи ні, але хай буде, що буде. Він рішуче простягнув руку до дзвінка і кілька разів натиснув кнопку. Та коли двері відчинила молода і дуже красива дівчина, йому стало жахливо ніяково і хлопець несподівано розгубився. Від недавньої впевненості не залишилося і сліду. Просто йому стало соромно просити у неї їжу. І тоді він, затинаючись від хвилювання, сказав: – Можна попросити у вас склянку води? – Дівчина зрозуміла, що юнак голодний і принесла йому велику склянку молока. Хлопець повільно випив його і запитав: Скільки я вам винен? - Ви нічого мені не винні, - відповіла дівчина. - Моя мама вчила мене ніколи нічого не брати за добрі справи. - У такому випадку - сердечно вам дякую! - Відповів він. Коли хлопець вийшов з її будинку, він відчував себе не тільки міцніше фізично, а й морально. Тепер він був впевнений: поки на світі є такі щедрі й добрі люди, все буде добре!*

*Минуло багато років... І ось одного разу одна молода жінка, мешканка цього міста, серйозно захворіла. Місцеві лікарі не знали, що робити. Зрештою вони вирішили послати її у велике місто на обстеження до досвідчених фахівців. Серед запрошених на консультацію виявився і лікар Ховард Келлі. Коли він почув назву містечка, з якого приїхала ця жінка, його обличчя пожовавилося. Він зараз же піднявся і пішов до її палати. Жінка, змучена з дороги, спала. Лікар тихо зайшов до палати і відразу ж впізнав її. Так, це була вона - та сама дівчина, яка колись пригостила його склянкою молока. Вивчивши історію її хвороби і дані результатів аналізів, лікар спохмурнів: «Вона приречена!» Лікар повернувся в свій кабінет і деякий час сидів мовчки щось розмірковуючи. Він думав про цю жінку, про своє безсилля допомогти їй, про несправедливість долі. Але чим більше він думав, тим твердіше ставав його погляд. Нарешті він схопився з крісла і сказав: «Ні, я зроблю все можливе і неможливе, щоб врятувати її!».*

*З цього дня лікар Ховард Келлі приділяв хворій пацієнтці особливу увагу. І ось після майже восьми місяців довгої і наполегливої боротьби лікар Келлі здобув перемогу над страшною хворобою. Життя молодій жінці тепер було поза небезпекою. Лікар Келлі попросив бухгалтерію госпіталю підготувати йому рахунок за лікування. Коли йому принесли рахунок, сума, яку повинна була сплатити за своє лікування жінка, була величезна. І не дивно - її, можна сказати, забрали з того світу. Лікар Келлі подивився на рахунок, взяв ручку, щось написав внизу рахунку і попросив віднести рахунок у її палату.*

*Отримавши рахунок, жінка боялася його розгорнути. Вона була впевнена, що все життя їй доведеться працювати не покладаючи рук, щоб його оплатити. Зрештою, пересиливши себе, вона відкрила рахунок. І перше, що кинулося їй в очі, був напис, зроблений рукою прямо під рядком «До сплати». Напис свідчив: «Повністю сплачено склянкою молока. Л-р Х. Келлі».*

*Сльози радості навернулися на її очі, а серце до краю наповнилось теплотою і вдячністю.*

Після прослуховування притчі студенти визначали якими почуттями керувалися персонажі, описували почуття, якими керується моральна (аморальна) особистість у стосунках з іншими, характеризували почуття, які виникали в них, коли вони знайомились і аналізували притчу.

На завершальному етапі здійснювалося використання набутого морального досвіду у професійній діяльності майбутнього педагога (під час педагогічної практики), що забезпечувало усвідомлення студентом моральних переконань, орієнтацій та установок.

Під час педагогічної практики майбутні вчителі організували роботу над проектами моральної проблематики з використанням притч. Зокрема, студенти факультету іноземних мов стали ініціаторами проекту «Моральна особистість – моральне суспільство». Організуючи учнів на виконання завдань проекту – оновлення змісту моральних норм у сучасних умовах, моральна криза особистості, суспільства. Як її долати? Моральний імідж особистості, майбутні вчителі активно використовували притчі. Так, створюючи сучасний словесний моральний образ особистості, студенти запропонували учням театралізувати притчу «Ворона і павич».

*«У парку палацу на гілці апельсинового дерева сидить чорна ворона. На доглянутому газоні гордо походжав павич.*

*Ворона прокаркала:*

*«Хто допоміг такому безглуздому птахові з'явитися в нашому парку? З якою зарозумілістю він виступає, ніби це султан власною персоною Погляньте тільки, які у нього потворні ноги, а його оперення!!! Що за огидний синій колір?! Такий колір я ніколи б не стала носити. Свій хвіст він тягне за собою ніби лисиця».*

*Ворона замовкла, вичікуючи. Павич помовчав якийсь час, а потім відповів, сумно посміхаючись:*

*«Думаю, що в твоїх словах немає правди. Те погане, що ти про мене говориш, пояснюється непорозумінням. Ти кажеш, що я гордий, тому що ходжу з високо піднятою головою, так що пір'я на плечах у мене стає дибки, а подвійне підборіддя псує мені шию Насправді ж я - все що завгодно, тільки не гордий. Я добре знаю все, що потворно в мені, знаю, що ноги шкірясті і в зморшках. Якраз це найбільше і засмучує мене, тому-то я так високо і піднімаю голову, щоб не бачити своїх потворних ніг. Ти бачиш тільки те, що у мене негарно і закривши очі на мої достоїнства і на мою красу. Хіба тобі це не спало на думку? Те, що ти називаєш потворним, якраз найбільше і подобається людям...».*

Для обговорення були запропоновані питання:

—З якими життєвими ситуаціями асоціюється ця притча?

—Що Ви робите, коли хто-небудь ображає Вас словами?

Висновки з притчі, які характеризували сучасний моральний образ особистості.

1. У кожної людини є сильні і слабкі сторони. Часто через слабкі сторони яскравіше виявляються сильні.

2. Кожна людина – унікальна. І, знаючи свої недоліки та достоїнства, важливо вміти приховати перші і продемонструвати останні.

3. Кожен судить по собі. Людина, засуджуючи іншу, часто говорить не стільки про неї, як про себе. А тому, стереотипне мислення неефективне.

*Висновки...* Використання притч у навчально-виховному процесі забезпечує формування ціннісних життєвих орієнтирів майбутнього педагога, ціннісного ставлення до інших; активізує інтерес до процесу набуття морального досвіду та прагнення передавати його іншим; володіння способами засвоєння моральної поведінки та здатність дотримуватись етичних норм у повсякденному житті, професійній діяльності.

#### **Список використаних джерел і літератури / References:**

1. Аверинцев С.С. Притча. Литературный энциклопедический словарь / Под общей ред. В.М. Кожевникова, П.А. Николаева. М., 1987. – 478 с. / Averintsev S. S. Parable. Literary encyclopedia dictionary/ Edited by V. M. Kozhevnikova, P. A. Nikolaeva. M., 1987. – 478 p.

2. Бурдейна Л. І. Формування моральної культури студентів вищих навчальних закладів торговельно-економічного профілю: [Текст] дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Бурдейна Людмила Іванівна; Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського. - Вінниця, 2005. – 242 с. / Burdeina L. I. Moral culture of the higher educational establishments students' of the trade-economic profile formation: [Text] PhD dissertation, pedagogical sciences: 13.00.07 / Burdeina Liudmila Ivanivna; Vinnytsia State Pedagogical University named after Mychailo Kotsiubynskyi. – Vinnytsia, 2005. – 242 p.

3. Данилова Т. В. Архетипические корни притчи / Т. В. Данилова / Рациональность и семиотика дискурса / отв. ред. Б. А. Парахонский. – К.: Наук. думка, 1994. – С. 59 – 73. / Danilova T. V. Archetypal roots of fables / T. V. Danilova / Rationality and semiotics of discourse / responsible editor B. A. Parakhonskyi. – K.: Scientific mind, 1994. – p. 59 – 73.

4. Дейк Т. Вопросы прагматики текста // Текст, аспекты изучения семантики, прагматики и поэтики: сб. ст. / Т. Дейк. – М.: Эдиториал URSS, 2001. – 340 с. / Dijk T. The questions of text pragmatics // Text, aspects of semantics, pragmatics and poetry studying: article collection / T. Dijk – М.: Editorial URSS, 2001. – 340 p.

5. Добротворский С. Притча в древнерусской духовной письменности / С. Добротворский // Православ. собеседник. – 1964. – № 4 (апр.). – С. 316 – 410. / Dobrotvorskiy S. Parable in the Old Russian spiritual written language / S. Dobrotvorskiy // Orthodox. interlocutor. – 1964. – № 4 (April). – p. 316 – 410.

6. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник / С.Г. Карпенчук. – К.: Вища школа, 1997. – 237 с. / Karpenchuk S. H. Upbringing theory and methodology: School-book / S. H. Karpenchuk. – K.: High school, 1997. – 237 p.

7. Концепція нової української школи: проект [Електронний ресурс] / <http://mon.gov.ua>. / Conception of the new Ukrainian school: project [Electronic resource] / <http://mon.gov.ua>.

8. Найкращі притчі / Упоряд. Г.Басюк. – Тернопіль: Яблуко, 2011. – 408 с. / The best parables / Organizer H. Basiuk. – Ternopil: Apple, 2011. – 408 p.

9. Новый завет – Живой Поток. Анахайм. – 1998. – 1457 с. / New Testament – Living Stream. Anaheim. – 1998. – 1457 p.

10. Орбан-Лембрик Л.Е. Толерантність як основа адекватних взаємин у полікультурному світі / Л.Е. Орбан-Лембрик // Соціальна психологія. - №4. – 2008. – С. 74– 75. / Orban-Lembryk L. E. Tolerance as the basis

for appropriate mutual relations in intercultural world / L. E. Orban-Lembryk // Social psychology. - №4. – 2008. – p. 74– 75.

11. Пихтовникова Л. С. Притча как жанр и как тип текста : проблема дефиниции / Л. С. Пихтовникова // Нова філологія. – № 2(11). – Запоріжжя : ЗДУ, 2001. – С. 216 – 224. / Pikhovnikova L. S. Parable as a genre and text type: the problem of definition / L. S. Pikhovnikova // New philology. – № 2(11). – Zaporizhia: ZSU, 2001. – p. 216 – 224.

12. Савченко СВ. Науково-теоретичні засади соціалізації студентської молоді в позанавчальній діяльності в умовах регіонального освітнього простору : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня докт. пед. наук спец. 13.00.05. - Луганськ, 2004. - 42 с. / Savchenko S. V. Scientific and theoretical fundamentals of students' youth socialization in out of school activities in the terms of regional educational space: dissertation for the Doctor of Science degree. 13.00.05. - Luhansk, 2004. - 42 p.

13. Сухомлинский В.А.. Хрестоматия по этике / Сост. О.В. Сухомлинская. – М.: Педагогика, 1990. – 304 с. / Sukhomlynskyi V. A. Ethics Reader / Compiler O. V. Sukhomlynskaia. – M.: Pedagogics, 1990. – 304 p.

14. Туріщева Л.В. Використання притчі у виховному процесі / Л.В. Туріщева // Класному керівнику до роботи. – №5(17). – травень. – 2010. – С. 24 – 25. / Turischeva L. V. The use of parables in upbringing process / L. V. Turischeva // To the class leader for work. – №5(17). – May. – 2010. – p. 24 – 25.

Дата надходження статті: «11» жовтня 2016 р.

Стаття прийнята до друку: «25» жовтня 2016 р.

**Рецензенти:**

Зданевич Л. – доктор педагогічних наук, професор

Руснак І. – доктор педагогічних наук, професор

**Хамська Неліна** – доцент кафедри педагогіки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, кандидат педагогічних наук, доцент, e-mail: antsibor62@mail.ru

**Khamska Nelina** – assistant professor of the department of pedagogy of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, candidate of pedagogical sciences, assistant professor, e-mail: antsibor62@mail.ru

*Цитуйте цю статтю як:*

Хамська Н. Формування моральних якостей майбутнього вчителя засобами притч / Неліна Хамська // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 21. – С. 174–181.

*Cite this article as:*

Khamska N. The Forming of Moral Qualities of Future Teacher by the Means of Parables, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 21, pp. 174–181.

**УДК 37.014.5(100+477)(082)**

**ЮРІЙ ЧОПИК,**

*викладач*

*(Україна, Івано-Франківськ, Івано-Франківський національний медичний університет)*

**YURI SHORUK,**

*lecturer*

*(Ukraine, Ivano-Frankivsk, Ivano-Frankivsk National Medical University)*

**orcid.org/0000-0001-9096-9154**

**Історіографія педагогічної компаративістики:  
проблема методології дослідження**

**Comparative Historiography Teaching:  
the Problem of Research Methodology**

*У статті розглядається проблема розробки методологічної програми досліджень з історіографії педагогічної компаративістики. У контексті наукового дискурсу, виходячи з доробку українських та зарубіжних учених, з'ясовуються теоретико-методологічні аспекти визначення предмета, завдань, інших компонентів порівняльної педагогіки та історіографії педагогічної науки. Розробляється науковий інструментарій проведення наукових студій в означеному напрямі.*

**Ключові слова:** педагогічна компаративістика, історіографія педагогічної науки, методологія наукового дослідження.

*The problem of developing a methodological research program teaching comparative historiography we should see in the article. In the context of scientific discourse, based on the works of Ukrainian and foreign scientists, investigated the theoretical and methodological aspects of defining the subject, objectives, and other components of Comparative Education and historiography of science teaching. We*